

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců Mgr. Jitky Zavřelové a JUDr. Jaroslava Hubáčka v právní věci žalobců: a) M. F., b) A. F., oba zastoupeni Mgr. Jitkou Snítlovou, advokátkou se sídlem 28. října 1001/3, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo financí**, se sídlem Letenská 15, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 2. 2015, č. j. 10 A 162/2014 – 33,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Městský soud v Praze usnesením ze dne 10. 2. 2015, č. j. 10 A 162/2014 – 33, odmítl žalobu podanou žalobci (dále jen „stěžovatelé“) proti rozhodnutí ministra financí ze dne 8. 8. 2014, č. j. MF-52865/2014/4402, kterým byl zamítnut jejich rozklad proti výroku II. rozhodnutí ministerstva financí ze dne 7. 5. 2014, č. j. MF-39191/2014/4402-49775/2013/44, jímž byla zamítnuta žádost stěžovatelů o náhradu za znárodněný majetek (podnik Pardubická rafinerie lihu, továrna na likéry a octovou trest J. Wertheimer, akc. spol.) podle dekretu prezidenta republiky č. 101/1945 Sb., o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „dekret č. 101/1945 Sb.“) připadající na obchodní podíl H. W. ve výši 26,67 %.

Městský soud v usnesení odkázal na závěry vyslovené v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 11. 2009, č. j. 5 As 88/2008 – 85, že právo na náhradu za znárodněný majetek má soukromoprávní charakter, neboť jejím účelem je prostředky, které jsou typické pro právní vztahy soukromého práva (náhrada formou majetkové kompenzace), dosáhnout obnovení narušené rovnováhy v majetkoprávních vztazích. Městský soud je tedy k rozhodnutí o žalobě nepřislušný a stěžovatelé se rozhodnutí o svém

právu musí domáhat žalobou podle ust. § 244 a násl. o. s. ř. podanou ve lhůtě jednoho měsíce od právní moci usnesení městského soudu u příslušného okresního (obvodního) soudu. Městský soud z těchto důvodů žalobu podle ust. § 68 písm. b) za použití § 46 odst. 2 s. ř. s. odmítl.

Proti tomuto usnesení městského soudu podali stěžovatelé v zákonné lhůtě kasační stížnost. V kasační stížnosti namítali, že ačkoli podali žádost, která směřovala k vydání rozhodnutí podle ust. § 11 odst. 1 dekretu č. 100/1945 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „dekret č. 100/1945 Sb.“), ministerstvo financí i městský soud ji posoudily jako žádost o náhradu za znárodněný majetek. Městský soud v důsledku toho odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 11. 2009, č. j. 5 As 88/2008 – 85, ačkoli závěry v něm vyslovené na danou věc nedopadají, a to pro odlišný předmět správního řízení. Rozdíl mezi oběma případy spočívá v tom, že v řízení o náhradu za znárodněný majetek se rozhoduje již o existujícím nároku žadatelů na náhradu a určuje se toliko jeho výše, zatímco v řízení o vydání rozhodnutí ministra financí podle ust. § 11 odst. 1 dekretu č. 100/1945 Sb. je předmětem řízení samotná existence nároku na náhradu a tento nárok právní mocí tohoto rozhodnutí teprve vzniká. Jestliže v dané věci bylo předmětem správního řízení pouze vydání rozhodnutí stanovícího nárok na vydání výměru o výši náhrady ve smyslu ust. § 11 odst. 4 dekretu č. 100/1945 Sb., nejedná se o rozhodnutí vyplývající ze soukromoprávních vztahů, protože citovaný dekret, potažmo dekret č. 101/1945 Sb., mají ryze veřejnoprávní charakter. Stěžovatelé z těchto důvodů navrhli, aby Nejvyšší správní soud usnesení městského soudu zrušil a vrátil věc tomuto soudu k dalšímu řízení.

Ministerstvo financí ve vyjádření k žalobě uvedlo, že pokud se stěžovatelé domnívají, že ve věci měl rozhodovat ministr financí a nikoli ministerstvo financí, je třeba odkázat na judikaturu, např. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2007, č. j. 2 Ans 4/2006 - 91, nebo na nálezy Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2007, sp. zn. ÚS 318/06, vyhlášený dne 6. 2. 2008, podle níž ministr není správním orgánem, nýbrž osobou stojící v čele správního orgánu. Pokud tedy podle dekretu č. 100/1945 Sb. je příslušný rozhodnout o náhradách ministr financí, je správním orgánem, který tedy má podle tohoto dekretu rozhodovat, ministerstvo financí. Závazek státu k vyplacení náhrady za znárodněný majetek je pak soukromoprávním závazkem, přičemž tento závěr je městským soudem dostatečně odůvodněn. Navíc správní řízení o nároku na náhradu za znárodněný majetek je řízením o žádosti, které je v plné dispozici žadatelů či jejich právních předchůdců. Ministerstvo financí se také obsáhle vyjádřilo k věci samé. V závěru navrhlo, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl a v souladu s nálezem Ústavního soudu ze dne 7. 10. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 39/13, mu na náhradě nákladů přiznal částku 300 Kč, tj. ve výši jednoho režijního paušálu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s ust. § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnili stěžovatelé v podané kasační stížnosti, a přitom sám neshledal vady uvedené v odst. 4, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

V případě, že je kasační stížností napadeno usnesení o odmítnutí žaloby, přicházejí pro stěžovatele v úvahu pouze stížní důvody podle ust. § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Nejvyšší správní soud

je v řízení o kasační stížnosti oprávněn zkoumat, zda rozhodnutí městského soudu a důvody, o které se toto rozhodnutí opírá, jsou v souladu se zákonem. Jestliže městský soud žalobu odmítl, může Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti pouze přezkoumat, zda správně posoudil podmínky pro odmítnutí žaloby. Nemůže se zabývat námitkami týkajícími se merita, tedy tím, zda správní rozhodnutí je v souladu se zákonem či nikoli (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2009, č. j. 3 As 44/2008 - 80, dostupný na www.nssoud.cz).

V návaznosti na vyjádření ministerstva financí Nejvyšší správní soud poznamenává, že stěžovatelé v kasační stížnosti nezpochybňovali pravomoc ministerstva financí k vydání rozhodnutí o jejich žádosti a ani neuvedli žádné stížné námitky k věci samé. Těmito otázkami se proto Nejvyšší správní soud i z tohoto důvodu nezabýval.

Podle ust. § 7 dekretu č. 101/1945 Sb. pro věci upravené tímto dekretem platí priměřeně § 7 až § 11 dekretu č. 100/1945 Sb.

Podle ust. § 8 odst. 1 dekretu č. 100/1945 Sb. pokud není stanoveno jinak, ani nejde o předlužení ve smyslu § 5a odst. 1, přísluší za znárodněný majetek náhrada.

Podle obsahu správního spisu právní předchůdce stěžovatelů pan H. W. byl vlastníkem 12 000 kusů akcií na majitele o jmenovité hodnotě 200 Kč podniku Pardubická rafinerie lihu, továrna na likéry a octovou trest J. Wertheimer, akc. spol., což odpovídalo obchodnímu podílu ve výši 26, 67%. V roce 1939 došlo ke změně obchodního názvu společnosti na Pardubický lihovar, rafinerie lihu a octárna, akc. spol. Pod tímto názvem bylo vyhláškou ministra výživy č. 26/1946 Ú. l. I ze dne 9. 1. 1946 vyhlášeno na základě dekretu č. 101/1945 Sb. znárodnění této společnosti, podle jehož ust. § 1 odst. 1 se podniky znárodnují dnem jeho vyhlášení, tj. dnem 27. října 1945. Dne 27. 3. podali stěžovatelé žádost o vydání rozhodnutí o poskytnutí náhrady za uvedenou znárodněnou společnost s odkazem na ust. § 11 odst. 1 dekretu č. 100/1945 Sb. ve spojení s dekretem č. 101/1945 Sb.

Podstatou kasační stížnosti je spor o věcnou příslušnost soudu, tzn., zda k přezkoumání napadeného správního rozhodnutí je věcně příslušný městský soud v řízení o žalobě podle ust. § 65 s. ř. s. nebo okresní soud podle části páté o. s. ř. Stěžovatelé nesprávně pro tyto účely rozlišují mezi povahou nároku na náhradu za znárodněný majetek a povahou výše této náhrady.

Podle názoru Nejvyššího správního soudu je odkaz městského soudu na rozsudek ze dne 19. 11. 2009, č. j. 5 As 88/2008 - 85, zcela přiléhavý, neboť v tomto rozsudku se Nejvyšší správní soud zabýval právě povahou náhrady za znárodněný majetek, a to včetně výše této náhrady. Podle názoru Nejvyššího správního soudu vyjádřeného v citovaném rozsudku: *„Účelem výše uvedené právní úpravy náhrad za znárodněné podniky bylo poskytnout osobám postiženým znárodněním jakousi majetkovou kompenzaci za majetkovou ztrátu, kterou utrpěly znárodněním. Znárodněním přešlo vlastnické právo k těmto podnikům ex lege na československý stát, čímž došlo na straně státu k obohacení ve smyslu rozšíření jeho majetkové sféry. Došlo tak k vychýlení rovnováhy majetkových sfér osoby dotčené znárodněním podniku a státu, na který vlastnictví ke znárodněnému podniku přešlo. Pro určení náhrady byl*

rozhodný stav majetku znárodněného podniku v den převzetí a závazků k němu v tento den náležejících. To znamená, že náhrada měla odpovídat hospodářské hodnotě aktiv podniku po odečtení jeho pasiv a měla tak odrážet skutečnou hodnotu toho, oč osoby, do jejichž majetkové sféry bylo znárodněním podniku zasaženo, přišly. Tomu odpovídá i forma, ve které měla být náhrada poskytnuta. Z povahy věci bylo v případě znárodnění podniku vyloučeno, aby mohla být vzniklá újma nahrazena uvedením v původní stav, dekret o znárodnění namísto toho stanovil, že měly být dotčeným osobám poskytnuty jiné majetkové hodnoty. Jeho cílem bylo, aby poskytnutím těchto majetkových hodnot došlo ke kompenzaci dřívější majetkové ztráty vlastníků znárodněných podniků a k úplnému či alespoň částečnému uvedení jejich majetkové sféry do rovnováhy. Právo na náhradu za znárodněný majetek tak má zřetelně soukromoprávní charakter, neboť jeho účelem je prostředky, které jsou typické pro právní vztahy soukromého práva (náhrada formou majetkové kompenzace), dosáhnout obnovení narušené rovnováhy v majetkoprávních vztazích. Výše uvedené závěry dosavadní judikatury o soukromoprávní povaze rozhodnutí správního orgánu o náhradě za vyvlastnění či za ztrátu majetku tak lze v plném rozsahu vztáhnout i na rozhodnutí žalovaného v nyní posuzované věci.“

S ohledem na shora uvedené je rozhodnutí ministra financí ze dne 8. 8. 2014, vydané ve věci žádosti žalobců o náhradu za znárodněnou Pardubický lihovar, rafinerie lihu a octárna, akc. spol., rozhodnutím, jímž správní orgán rozhodl v mezích své zákonné pravomoci v soukromoprávní věci. Městský soud tedy nebyl oprávněn o žalobě podané stěžovateli meritorně rozhodnout, a proto postupoval správně, pokud tuto žalobu odmítl a stěžovatele současně poučil o možnosti podat žalobu podle části páté o. s. ř. u příslušného okresního soudu.

Z výše uvedeného důvodu dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle ust. § 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s. zamítl.

Ve věci rozhodl v souladu s ust. § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ust. § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Vzhledem k tomu, že stěžovatelé neměli ve věci úspěch, nemají právo na náhradu nákladů řízení a ministerstvu financí žádné náklady s tímto řízením nevznikly. Nejvyšší správní soud ve shodě se závěry plynoucími z usnesení rozšířeného senátu ze dne 31. 3. 2015, č. j. 7 Afs 11/2014 - 47, tedy ministerstvu financí nepřiznal požadovanou náhradu ve výši 300 Kč odpovídající jednomu režijnímu paušálu.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** přípustné opravné prostředky.

V Brně dne 11. června 2015

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu